

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsako sredo popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 20.— K
pol leta . . . 10.—
četrt leta . . . 5.—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. . . dvakrat . . . 60
. . . trikrat . . . 45
za nadaljnja izvršenja od peti-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravištvu Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz krogov upokojenih šolskih voditeljev.

Unicuique suum!

Dočakali smo kar se je učiteljstva že dolgo obetalo. Z naredbo celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 14. febr. 1919 so se regulirali, odnosno povišali prejemki aktivnega in upokojenega učiteljstva, vdov in sirot.

To dejstvo vse učiteljstvo brez razlike — aktivno in upokojeno — oduševljeno in z velikim veseljem pozdravlja. Zakaj višji šolski svet je nakazal učitelstvu nove povišane dohodke, pričeni od dne 1. januarja 1919. — Ob tem dejstvu smo vsi brez izjeme vzradoščeni in zanje hvaležni.

A, žal, tudi v tej novi naredbi tiči kaplja — pelina, ki nam — upokoj. šol. voditeljem — greni veselje nad povišano pokojnino.

Zvišane pokojnine se namreč citirajo na § 22. označene naredbe, ki se glasi, da velja ta točka za vse učitelje in voditelje upokojene v enakem smislu, zakaj ti dobijo — brez razlike — 5100 K letne pokojnine, ako so služili 35 do 40 let.

Dočim je ta pokojnina dobra, pa vendar ni lepa in se nam ne zdi pravična, to je, da se upok. šols. voditeljem priznava enaka pokojnina kakor učiteljem, ki niso bili voditelji. — S tem se ne priznava opravilno doklado, ki jo je v vsej službeni dobi dobival šol. voditelj in se mu je končno uštel tudi v pokojnino.

Plača — in tudi pokojnina — šol. voditelja je obstojala pod bivšo Avstrijo iz fiksne plače, šest petletnih in opravilne doklade. — Prvi dve so nam v Jugoslaviji priznali, a zadnjo — opravilno doklado — pa ne, kar smatram za „nonsens in abusus“ z ozirom na naše pravo. — Upokojeni šolski voditelji smatramo ta čin kot kršenje naših gmotnih dohodkov in stanovskih (voditeljskih) pravic. Da se je kaj takega učilo v novi, demokratski deželi — v mladi Jugoslaviji — moramo obžalovati.

Pozivno na § 2. označene naredbe od dne 14. februarja 1919 prejemajo aktivni ravnatelji in voditelji ljudskih šol opravilne doklade, in sicer za enorazrednice, dvorazrednice in trirazrednice let-

nih 300 K, za vsako vzporednih, oziroma za vsak naslednji razred pa po 50 K na leto. — Ta opravilna doklada se glasom § 17. nove naredbe prišteva k plači in tudi v pokojnino sedaj aktivnim šolskim voditeljem, dočim dotična naredba molči o tem glede upokojenega šolskega voditelja. — Ta paragraf pravi, da se priznava opravilna doklada v pokojnino le onim voditeljem, ki so bili po 31. decembru 1918 upokojeni. — To pa ni pravično, zakaj tudi prej upokojenim šolskim voditeljem pritiče „de iure“ — opravilna doklada v pokojnino, ker ta se jim je prištevala v plačo kot bivšim aktivnim voditeljem in se jim vštela — dosedaj — tudi v pokojnino. — Kar smo že imeli, naj se nam pusti, naj se nam ne odbije, zakaj s tem smo upokojeni šolski voditelji na svojih letnih dohodkih oškodovani, prikrašani. — To je za nas — ob sedanjih velikih draginjah — velik udarec.

Seveda bo kdo na deželni vladi lahko omenil: „Saj niste nič oškodovani, ker imate povišano pokojnino 5100 K.“ To je sicer istina, a mi vprašamo: „Kako je to, da se upokojenega šolskega voditelja postavi — glede dohodkov — na isti klin, kjer stoji šolskemu vodstvu bivši podrejen učitelj?“ — „Saj je šolskega voditelja baš opravilna doklada odlikovala napram podrejenemu učitelju.“ In to je resnica, zakaj vse bivše avstrijsko-ogrske kronovine so to uvaževale in štele opravilne doklade šolskih voditeljev tudi upokojencem v pokojnino. — To je pa tudi pravično, ker pomisliti moramo, koliko prostih dni, koliko počitnic — božične, velikonočne, binkošne praznike in celo velike dvomesne počitnice — je moral svojedobni šolski voditelj presedati v pisarnici šolskega vodstva in opravljati večkrat naporno delo, dočim je bilo drugo učiteljstvo prosto in svobodno. Znano nam je, da so morali šolski voditelji celo o velikih počitnicah ostati doma in izpolnovati svoje voditeljske dolžnosti. Ako se je hotel šolski voditelj za nekaj časa oddahniti in iti na potovanje na oddih, je moral to javiti in prositi dovoljenje dotični okrajni šolski svet. — Šolski voditelj je tedaj bil de facto uklenjen človek. — V taki sužnosti je moral vztrajati šolski voditelj ves čas šolskega voditeljstva. Poleg tega je bil še

večkrat predsednik krajnega šolskega sveta in je opravljal ves posel te šolske oblasti sam in to — brezplačno. — Pa sedaj, ko je po 40 letnem voditeljskem naporu v pokoju, se mu ne računi krvavo zaslužena opravilna doklada v pokojnino in se ga smatra za enakega ostalemu učiteljstvu, uživajočemu enake pokojnine. — Mi sicer naših tovarišev-učiteljev ne zavidamo na enakih pokojninah po 40 letnem delu na šolskem polju — in jim to od vsega srca privoščimo, a mislimo — in o tem smo prepričani — da to ni pravo še s posebnim ozirom na veliko odgovornost, ki jo je imel šolski voditelj na svoji vesti ves dolgi čas svojega voditeljstva.

Tudi nočemo, da bi se nam očitalo z ozirom na povišano pokojnino, da si želimo še večjih dohodkov, ampak moramo le omeniti, da je nam — upokojenim šolskim voditeljem in učiteljem — odmerjeno le 720 K letne draginjske doklade, kar je napram aktivnim, ki dobivajo tisočake, prava malenkost. — Privoščimo jim tudi to z razlogom, ker so tako potrebni kakor mi.

Naj ne misli nihče, da hočemo s temi vrsticami zbadati; ne, tega ne, ampak podarjamo le pravico resnice!

Končno prosimo še, naj se nam naše resničnosti ne šteje v zlo, ker smo govorili odkrito besedo.

Apelujemo pa na našo deželno vlado in jo prosimo, da nam storjeno krivico popravi in nam — upokojenim šolskim voditeljem — nakloni opravilno doklado, ki smo jo dosedaj posedali in jo krvavo zaslužili, da se bo štela v pokojnino, kakor se je pod staro bivšo Avstrijo ter da ne bomo glede te prikrašani.

Kar nam je dala celo bivša stara Avstrija, naj nam naša mlada Jugoslavija ne trati. — Ker živimo v svobodni državi, bodite svobodni tudi na vse strani. Pravica naj nam bo geslo, a ne le nam, ampak tudi vam in vsem!

Draginjske doklade.

Dne 6. aprila t. l. je v Službenih Novinah izšla naredba, ki se z njo začasno urejajo prejemki državnega uradništva in uslužbencev, odnosno draginjske doklade, ki jih naj državni nastavlenci prejmejo poleg že obstoječih dosedanjih doklad. Glavne določbe so sledeče: Zaradi visokosti doklade se državni uslužbenci delijo v 8 razredov po številu glav rodovinskih članov: I. razred neoženjeni in vdovci brez otrok, II. raz. oženjeni brez otrok in vdovci z enim otrokom (torej po dve glavi), III. raz. oženjeni z enim otrokom ali vdovci z dvema (torej rodovina treh glav), IV. raz. oženjeni z dvema ali vdovci s tremi otroki (4 glave), V. raz. pet glav, VI. razred šest, VII. raz. sedem in VIII. razred osem ali več glav (torej VIII. razred oženjeni z več kot pet otroki in vdovci z več kot 6 otroki.)

K temeljnim plačam se prištejejo doklade v kronah po dolenji tabeli. Temeljne plače znašajo po kategorijah letno: I. raz. 14.000—18.000 K; II. 10.000 do 14.000 K; III. 6.400 do 10.000 K; IV. 4.800 do 6.400 K; V. 3.600 do 4.800 K; VI. 2.800 do 3.600 K; VII. 2.200 do 2.800 K; VIII. 1.600 do 2.200 K. Po teh kategorijah in skupinah po številu rodovinskih članov se doklade izplačujejo po zdolnji tabeli:

Vrsta osnovnih prejemkov, letno v kronah	Rodovinski razredi dolo doklade v kronah na mesec:							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I. 14.000—18.000	148	335	377	419	460	502	544	585
II. 10.000—14.000	128	265	307	349	390	433	474	515
III. 6.400—10.000	155	283	325	367	408	450	492	533
IV. 4.800—6.400	185	304	346	388	429	471	513	554
V. 3.600—4.800	183	258	292	325	358	392	425	458
VI. 2.800—3.600	161	210	244	277	310	344	377	410
VII. 2.200—2.800	133	183	217	250	283	317	350	383
VIII. 1.600—2.200	101	150	184	217	250	284	317	350

LISTEK

Binkoštno pismo.

Strahovita duševna bolezen — brezupna nevrastenija — me je spravila v blaznico na Studenec. Grozno sem trpel celih deset mesecev. Ko pa je prišla v deželo ljuba pomlad, se je nekega dne — bilo je prekrasno majevno jutro — nepričakovano v moji notranjosti izvršila čudovita izprememba. Nenadoma sem, hvala bodi Bogu, začutil v sebi novo moč, zadobil notranji mir, in odslej mi je rasla dušna sila od dne do dne.

Sedaj, ko se nam bližajo prijazni binkoštni prazniki, sem že skoro popolnoma okreval, ni mi treba več žediti v žalostnem zaporu. Ves božji dan prešetam po vrtovih, nasadih in drevoredih, mnogo poseadam pri čebelnjaku našega vrlega vrtarja Martina, prečesto pa jo krenem doli na mehko pešpot ob zidu, na rob polja, kjer že zeleni detelja, kjer se ziblje ječmeno in rženo klasje, kjer bo tudi skoro šla pšenica „v klasje in pod srp“. S te pešpoti

mi vedno in vedno pohiteva pogled tja mimo marijino-poljskih ravnin proti temnemu pogorju — Cicelj in Murovica — za katerim se skriva ljubka moja domača moravska dolina. Ob tem pogledu se mi zbuja zlati spomini na otroška leta, tako tudi na prva šolska leta in na prve moje vrle učitelje! So za starši to moji največji dobrotniki in njim posvečujem te-le vrstice.

V skrivnosti abecede, v težave pisanja in računanja me je uvedla v prvem razredu — prvi razred smo imenovali „spodnje šolo“, ker je bila soba v pritličju spodaj — blaga učiteljica Ana Pourjeva, doma iz gradu Brinje pri Višnji gori. Po zunanje visoka, sloka ženska, po notranje učiteljica po poklicu in veselju. Znala nam je prikupiti in olupšati vse predmete. Samo premehka je bila z nami — hribovskimi paglavci — in prizadevali smo ji nekatero sitnost. Nisem pozabil, kako me je pripravljala in dresirala v svojem stanovanju, da sem šel z nekim drugim sošolcem voščiti nadučitelju za god. Hudirjeno so se mi tresle hlače, ko sva vstopila s tovarišem v prijazno nadučiteljevo stanovanje. Menda sva jo oba prav pošteno

polomila. Tak je bil moj prvi deklamatorski poizkus. Imel sem namreč povedati par voščilnih stavkov na pamet. Tudi se spominjam, da so tedaj med moravskim učiteljstvom in krajnim šolskim svetom nastale neke homatije. Kdo jih je povzročil, ne vem. Tega se še prav dobro spominjam, da je bil moj pokojni oče zapleten v vso zadevo kot član krajnega šolskega sveta. In nekega dopoldne se je pripeljal k nam nepričakovano takratni blagi in nepozabni dekan Janez Toman — pasel je moravske ovčice kot vzoren duhovnik nad štirideset let. — Pojasnil je vso stvar očetu, poravnal s svojo modro besedo neprijetni prepri in tako preprečil pravdo, do katere bi bilo sicer prišlo. In v prvi vrsti se je tikala ta reč moje blage učiteljice Ane Pourjeve, ki je nato kmalu zapustila Moravce in potem dolgo let uspešno delovala na Vrhniki, kjer se je naposled omožila. Veselilo me je, ko sem kot šolar prebiral Tomšičev „Vrtec“, da sem bral v njem tudi članke od Ane Pourjeve, ki ji želim, ako še živi, vso srečo!

V drugem razredu me je poučeval odločni France Golmajer, Radovljčan. Znal je v nas zbuditi posebno veselje do petja in

do zemljepisja. Pred poukom smo vedno z vnemo iskali na izobešenem zemljevidu Kranjske raznih vasi domačega okraja, da nismo bili pri izpraševanju v zadregi. Glede petja pa je imel Golmajer z mano velik križ. Moja ušesa so se odlikovala po taki nedostopnosti za lepe napeve naših pesmi, da sem vedno nesel na koncu šole domov pošteno dvojko. Ko sem hodil v drugi razred, je slavil dekan Toman svojo zlato mašo. Bil je to za Moravce velik praznik iskrnega veselja in resnične vdanosti. Tomana je ljubila vsa dolina in takrat je tekmovala, da kar najslavesneje proslavi dan njegove zlate maše. Šolska mladina se mu je poklonila v soboto pred določeno nedeljo. Se se vidim, kakor bi bilo danes, kako sem stal s sošolci in sošolkami v polkrogu na trgu pred župniščem in kako smo ljubega starčka-zlatomašnika po otroško proslavljali z nagovori. Nadučitelj Golmajer je vso stvar prav lepo priredil. Omenjam še, da je vodil tudi petje v cerkvi in znal okrog sebe zbrati in izuriti prav dober pevski zbor. Golmajer je bil potem prestavljen v Loški potok. Tu ga je zadela bridka usoda. Zaradi